

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

nota

TER INFORMATIE

Aan: Departementaal Beleidsteam

Voortgezet Onderwijs

5.1.2e

Primair Onderwijs

5.1.2e

Datum

08 april 2020

Referentie

Bijlagen

Kopie voor

Reeds afgestemd met

Overwegingen voor transitie scenario's:
heropening scholen funderend onderwijs

Doel

Advisering over transitie naar heropening scholen in het funderend onderwijs.

Toelichting

- De maatschappelijke impact van het gesloten houden van de scholen is dermate groot dat de scholen zo vroeg als mogelijk en verantwoord is, geopend moeten worden. Het aantal betrokken mensen bij het funderend onderwijs (200.000 fte aan leraren en 2,4 miljoen leerlingen en hun ouders) is groot.
- Uitgangspunt is en blijft echter dat de volksgezondheid in brede zin en hierbij de gezondheid van leerlingen, leraren en andere betrokkenen niet in het geding is.
- Het hervatten van werkzaamheden in de kinderopvang en het (met name basis)onderwijs geldt als haast randvoorwaardelijk om ook weer maatregelen te kunnen afschalen in andere sectoren. Zo lang kinderen nog verplicht thuis opgevangen moeten worden, kunnen ook hun ouders niet op normale manier hun werk hervatten.
- Er ligt nu veel druk op ouders om zelf hun kinderen op te vangen en te ondersteunen met schoolwerk en tegelijkertijd om vanuit huis te werken. Het langdurig uitvallen van fysiek onderwijs komt de kwaliteit van het onderwijs niet ten goede en kan zorgen voor meer drop-outs (en daarmee op lange termijn een daling van menselijk kapitaal). Dit effect zal zich waarschijnlijk sterker voordoen bij kwetsbare groepen, waardoor ook de kansengelijkheid onder druk komt te staan.
- Onderwijs en kinderopvang zijn sectoren met een grote indirecte impact op productiviteit en welzijn, en met, volgens de huidige inzichten, lage risico's ten aanzien van verspreiding van het virus.

a) Welke huidige Covid-19 maatregelen raken de sector direct en indirect?

Direct:

- Sluiting van de scholen, waardoor het onderwijs in principe op afstand plaatsvindt.
- Thuis blijven bij bepaalde gezondheidsklachten, waardoor een deel van het onderwijspersoneel ook thuis moet blijven.

Datum
7 april 2020

Indirect:

- ...

b) Wat is er aan mitigerende maatregelen en communicatie nodig als alle maatregelen om Covid-19 te beheersen vanaf 29 april komen te vervallen?

Heldere communicatie dat de maatregelen zijn opgeheven en het veilig is om weer naar school te komen, om te voorkomen dat ouders hun kinderen toch nog thuis laten terwijl het onderwijs niet meer op afstand maar alleen fysiek plaatsvindt.

Vanuit de VO-raad wordt verzocht niet voor dit scenario te kiezen. Zij prefereren een gefaseerde heropening, mede gelet op de mogelijkheid dat het weer teruggedraaid wordt (toch weer strengere maatregelen).

c) Wat is er aan mitigerende maatregelen en communicatie nodig als één of een deel van de maatregelen gehandhaafd blijft (denk met name aan de 1,5 meter afstand houden en hygiënevoorschriften)?

Wanneer een deel van de maatregelen gehandhaafd blijft, kunnen scholen gefaseerd heropend worden. Stapsgewijs kunnen steeds meer leerlingen in de gelegenheid worden gesteld om naar school te gaan, afhankelijk van de adviezen van RIVM. Dit betekent een periode met een hybride vorm van onderwijs: deels fysiek op school, deels op afstand.

Gefaseerde heropening kan mogelijk gemaakt worden door inzet op drie punten:

- Algemene voorschriften voor hygiëne en bescherming.
- Algemene voorschriften voor afgeslankt onderwijs – met oog op de 1,5 meter afstand.
- Aanvullende richtlijnen die al naar gelang de lokale situatie kunnen worden ingezet.

Voor de fasering van de heropening van de scholen in het funderend onderwijs, zou onderscheid gemaakt kunnen worden in:

1. Leerlingen (zie operationele opties verderop)
2. Regio's (besturen in overleg met veiligheidsregio's bepalen in mei hoe 'ver' scholen open gaan)

We adviseren om in ieder geval te gaan voor 1: onderscheid in leerlingen.

Fasering in regio's is alleen mogelijk op basis van harde adviezen van het RIVM, die we nu nog niet hebben.

Operationele opties voor onderscheid in leerlingen

Hierover worden opties gegeven voor de situatie dat scholen opengaan voor ongeveer de helft van de leerlingen. Zowel de lijst met opties als de lijsten met aandachtspunten per optie zijn niet uitputtend.

Bij alle opties is het van belang om zorg te dragen voor:

- Voorrang voor kwetsbare leerlingen en leerlingen met ouders in vitale beroepen.
- Goede opvang van de twee hiervoor genoemde groepen in de meivakantie.

- Voldoende leraren of tijdelijk anderen die het onderwijs kunnen verzorgen. Met name bij het VO zijn er zorgen over het besmettingsgevaar van kinderen (vanaf 12 jaar dus, wat vooralsnog voor speeltuinen wordt geadviseerd) en het lerarenkorps dat ouder is dan in het PO.
- Blijvende inzet op digitale ondersteuning bij het afstandsonderwijs.
- Inzet op de kern van het curriculum, ofwel niet te veel vragen van scholen en leraren.
- Verspreide breng- en haaltijden (PO).
- Het kunnen afnemen van schoolexamens (VO).
-

Datum
7 april 2020

Optie 1. Alleen onderbouw PO gaan naar school.

- Wanneer de gezondheidsadviezen van het RIVM daar aanleiding toe geven, kan met de 'veiligste' leeftijden begonnen worden (is vanaf 15 april de situatie in Denemarken).
- + Beperkt de (zorgen over) besmettingsrisico's.
+ Brengt de groep die het minst goed zelfstandig kan werken weer naar school.
- Alleen effecten op productiviteit ouders met kinderen in alleen deze leeftijd.

Optie 2. Klassen splitsen (bijv. op alfabet), kinderen gaan om de dag naar school.

- Kinderen mogen over twee weken maandag, woensdag, vrijdag, dinsdag, donderdag naar school.
 - Alleen op deze dagen hebben de leerlingen recht op buitenschoolse opvang (als ze dat volgens hun contract ook hebben).
- + Beste effecten op productiviteit werkende ouders.
+ Komt het dichtst bij volledig onderwijs.
- Druk op leraren: klas en afstandsonderwijs tegelijk.
- Heeft strakke uitwerking nodig.

Optie 3. De helft van de leerjaren gaat naar school.

- De aanwezige leerlingen zitten verspreid over de klaslokalen. Bijvoorbeeld groep 1 t/m 4 krijgt alleen afstandsonderwijs en groep 4 t/m 8 mag fysiek naar school (en worden verspreid over alle leraren, dus ook die van groep 1 t/m 4)
- + Overzichtelijk.
- Minder effect op productiviteit werkende ouders, wanneer zij kinderen hebben in verschillende leerjaren.
- Veel druk op leraren.

Optie 4. Alle leerlingen gaan elke dag fysiek naar school. De helft van de leerlingen gaat altijd in de ochtend en de andere helft altijd in de middag

- + Brengt rust en structuur
+ Minder belasting voor leraren
- Slechts de kern van het curriculum kan worden behandeld.
- Ingewikkeld qua opvang?

Naast deze opties kunnen op schoolniveau maatregelen genomen worden zoals:

- Leraren wisselen van lokaal i.p.v. leerlingen, waar mogelijk (VO).
- Verspringende lesroosters (klassen beginnen op verschillende tijdstippen).
- Gedragsregels over 1,5 meter afstand (aangegeven looppaden), hygiëne (verplicht gebruik contactloze desinfectiedispensers bij ingang) en bescherming (verplicht handschoenen dragen door leerlingen)

Datum

7 april 2020

- Bij dit type maatregelen is het aan de scholen / schoolbesturen om te doen wat in hun situatie nodig is. Eventueel kunnen formats, goede voorbeelden etc. gedeeld worden.

Vragen in verband met gezondheidsrisico's

- In hoeverre is er grond om af te wijken van de 1,5 meter bij kinderen?
- Zijn er daarbij verschillen tussen leeftijden?
- Hoe zit dat wat betreft contact tussen leraar en leerlingen?
- Zijn er (door RIVM) richtlijnen te formuleren ten aanzien van de afstand op het schoolplein, door de school en in de klas?
- Is er daarbij een verschil tussen leerlingen en leraren?
- Zijn er (door RIVM) richtlijnen te formuleren ten aanzien van de hygiëne en bescherming?
- Met welk pakket aan specifieke richtlijnen is het verantwoord om de scholen te heropenen?
- Is er daarbij een onderscheid te maken naar regio, leeftijd, sector?

NB: op basis van de antwoorden hierop kan een keuze voor (de verdere uitwerking) van een optie genomen worden.

d) Zijn er kwetsbare groepen of onderdelen van de sector waar specifieke mitigerende maatregelen of extra aandacht in de communicatie voor nodig zijn?

- Kwetsbare leerlingen
- Leerlingen met ouders in vitale beroepen
- Leerlingen die schoolexamens moeten doen
- Leerlingen die met overlijden in de familie te maken hebben gehad

e) Met welke partijen is er overleg nodig?

- RIVM
- PO Raad
- VO-raad
- IvhO
- DUO
- Ministerie van SZW (kinderopvang)
- Slachtofferhulp / School en Veiligheid

Afstemming met deze partijen is bij alle varianten van heropening nodig. De PO Raad en VO-raad hebben al input geleverd t.b.v. deze nota.